יָכוֹל לֹא יְהוּ הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים נְזִירִין כְּלָל, תַּלְמוּד לוֹמַר 'אִישׁ' אִישׁ' לְרַבּוֹת שֶׁהֵם עַצְמָם יְכוֹלִים לִהְיוֹת נְזִירִים.

דּוּחָה הַגְּמָרָא: הָאִיתְּמַר אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מַה שְּׁמַגְלַח עַל נְזִירוּת אֲבִיו חֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי הִיא נָזִיר וְלֹא יִתְכַּן שֶׁיִּהְא צוּרָךְ בְּפָסוּק לְמַעַט עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים מֵהֲלָכָה זוֹ, כֵּיוָן שֶׁפָּסוּק אֵינוֹ מְפָרֵשׁ הֲלָכָה.

הַגְּמָרָא מְבָרֶרֶת מָדוּעַ יֵשׁ צוֹרֶךְ בִּתֵּיבַת 'אִישׁ' בְּפָרָשַׁת עֲרָכִין: אִי חָכִי, 'אִישׁ כִּי יַפְלִיא נֶדֶר בְּעֶרְכְּךָ' שֶׁנֶּאֱמַר בְּפָרָשַׁת עֲרָכִין לְרַבּוֹת שְׁעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים נֶעֱרָכִין, לָמָּה לִי. מִכְּדֵי הָאִיתְּקַשׁ – הֲלֹא הוּקְשׁוּ עֲרָכִין לִנְדָרִים לְלַמֵּד זֶה מִזֶּה, דְּאָמַר קְרָא 'אִישׁ כִּי יַפְלִיא נֶדֶר בְּעֶרְכְּךָ', וְהָתַנְיָא בְּבְרַיְיתָא, נֶאֱמַר לַנְּבִי נְדָרִים 'אִישׁ' ['אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יַקְרִיב' (ויקרא כב יח)], מַה תַּלְמוּד לוֹמַר 'אִישׁ אִישׁ' פְּעָמַיִם, אֶלָּא לְרַבּוֹת אֶת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שֶׁהֵן נוֹדְרִים נְדָרִים וּנְדָבוֹת כְּיִשְׂרָאֵל, וּמִכַּח הַהֵיקֵשׁ בֵּין עֲרָכִין לִנְדָרִים כְּבָר יֵשׁ לְלַמֵּד שֶׁכֵּשֵׁם שֶׁהֵם נוֹדְרִים כָּךְ הֵם שַׁייָכִים אַף בְּפָרָשַׁת עֲרָכִין וְלֹא מִסְתַּבְּרָה לְמַעְטָם לְגַמְרֵי אֶלָּא רַק שֶׁאֵין מַעֲרִיכִין וְלֹא שֶׁאֵין נֶעֱרָכִין, וּקְשֵׁה 'אִישׁ כִּי יַפְלִיא בְּעֶרְכֶּיךָ' לְרַבּוֹת שֶׁהֵם נֶעֱרָכִין, לָמָּה לִי.

מְתַרְצַת הַגְּמָרָא: אֶלָּא הַאי 'אִישׁ' שֶׁנֶּאֱמַר בְּפָרָשַׁת עֲרָכִין מְיַעֵט לֵיהּ לְאֵיתּוּיֵי – נִצְרַךְ לְרַבּוֹת מוּפְלָא סָמוּךְ לְאִישׁ, וְהוּא קָטָן הָעוֹמֵד שָׁנָה לִפְנֵי הֱיוֹתוֹ לְאִישׁ, דְּהֵיינוּ לִפְנֵי הַגִּיעָתוֹ לְמִצְווֹת, זְכַר בֶּן י"ב וּנְקֵבָה בַּת י"א, שֶׁאַף הוּא בִּכְלַל 'אִישׁ' וְיָכוֹל לִנְדּוֹר.

הַגְּמָרָא דּוֹחָה: הָנֵיחָא לְמַאן דְּאָמַר (לעיל כט:) מוּפְלָא סָמוּךְ לְאִישׁ מַה שִּׁיכּוֹל לִנְדּוֹר הוּא דִּין דְּאוֹרַייְתָא, אֲפִשָׁר לוֹמַר שֶׁזֶּה מַה שֶּׁלִּמְּדִים מֵהַתֵּיבָה 'אִישׁ', אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר שְׁדַיְינוּ רַק מִדְּרַבָּנָן, וּמִן הַתּוֹרָה אֵין נִדְרוֹ נֶדֶר, אִם כֵּן שִׁבְּה הַקּוֹשְׁיָא 'אִישׁ כִּי יַפְלִיא' לָמָּה לִי.

מְיוּשֶׁבֶת הַגְּמָרָא: הַפָּסוּק נִצְרַךְ לְאֵיתּוּיֵי – לְרַבּוֹת 'מוּפְלָא סָמוּךְ לְאִישׁ דְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים' – עוֹבֵד כּוֹכָבִים מוּפְלָא [בֶּן י"ב, שֶׁעֲדַיִין לֹא נַעֲשָׂה אִישׁ]. וְלִמְּדִים מִפָּסוּק זֶה שֶׁאִם הֶעֱרִיךְ עֶרְכּוֹ עֶרֶךְ, וְאַף שֶׁעֲדַיִין אֵינוֹ אִישׁ.

שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא: הָנֵיחָא לְמַאן דְּאָמַר [רבי יהודה] (ערכין ה:) שֶׁהַמִּיעוּט מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הוּא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נֶעֱרָכִין וְאֵין הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים נֶעֱרָכִין, יָכוֹל לֹא יְהוּ מַעֲרִיכִין, תַּלְמוּד לוֹמַר 'אִישׁ', וְלִמְּדוּנוּ שִׁגּוּי יָכוֹל לְהַעֲרִיךְ, שֶׁפִּיר מַרְבִּים מֵ'אִישׁ', שְׁאַף מוּפְלָא עוֹבֵד כּוֹכָבִים יָכוֹל לְהַעֲרִיךְ, אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר [רבי מאיר] שֶׁהַמִּיעוּט מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הוּא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַעֲרִיכִים וְאֵין הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים מַעֲרִיכִים, יָכוֹל לֹא יְהוּ נֶעֱרָכִין, תַּלְמוּד לוֹמַר 'אִישׁ', וְלִמְּדוּנוּ שִׁגּוּי נֶעֱרָךְ, אֵין צוֹרֶךְ בְּרִיבּוּי שֶׁמּוּפְלָא סָמוּךְ לְאִישׁ נֶעֱרָךְ, שֶׁהֲרֵי אֲפִילּוּ תִּינוֹק בֶּן חֲדָשׁ מַר עֶירוּבֵי הוּא, כְּמִפּוֹרָשׁ בְּפָסוּק שֶׁמַּגִּיל חוֹדֶשׁ וּמַעֲלֶה יֵשׁ לְאָדָם עֶרֶךְ, אִם כֵּן 'אִישׁ כִּי יַפְלִיא' לָמָּה לִי.

מְתַרְצַת הַגְּמָרָא: אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה, 'אִישׁ' שֶׁנֶּאֱמַר בְּעֶרְכִּין הוּא כְּדֵי לְאֵיתּוּיֵי [להוסיף למיעוט] עוֹבֵד כּוֹכָבִים גָּדוֹל דְּאַף עַל גַּב דְּגָדוֹל הוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהַפְלוֹת וְלִפְרֹשׁ לְשֵׁם מִי נָדַר, שֶׁבָּא הַפָּסוּק לוֹמַר שֶׁאֲפִילּוּ גָּדוֹל אִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהַפְלוֹת אֵין נִדְרוֹ נֶדֶר.

הַגְּמָרָא מַקְשָׁה עַל פָּסוּק נוֹסָף, מַה לְּמַדִּים הֵימֶנּוּ: אֶלָּא 'אִישׁ כִּי יַפְלִיא' דִּכְתַב רַחֲמָנָא גַּבֵּי נְזִירוּת לָמָּה לִי, מִכְּדֵי הָאִיתְּקַשׁ נְזִירוּת לִנְדָרִים לְגַבֵּי הַרְבֵּה דִּינִים, וּנְדָרִים הוּקְשׁוּ לְעֶרְכִּין, וּבְעֶרְכִּין נֶאֱמַר 'כִּי יַפְלִיא', וְאִם כֵּן 'כִּי יַפְלִיא' בִּנְזִירוּת לָמָּה לִי, הֲרֵי כָּל מַה שֶּׁנּוֹכֵל לְלַמֵּד מִ'כִּי יַפְלִיא' שֶׁנֶּאֱמַר בִּנְזִירוּת, נוֹכֵל כְּבָר לְלַמֵּד מִ'כִּי יַפְלִיא' שֶׁנֶּאֱמַר בְּעֶרְכִּין.

מְתַרְצַת הַגְּמָרָא: לְאֵיתּוּיֵי – הַפָּסוּק בָּא לְלַמֵּד וְלִרְבּוֹת קַבָּלַת נֶדֶר אוֹ נְזִירוּת בְּיָדַיִם שֶׁאֵינָן מוֹכִיחוֹת, דְּהֵיינוּ בִּלְשׁוֹן שֶׁאֵינָהּ מוֹכִיחָה אֶת כַּוָּונַת הַנּוֹדֵר וְיֵשׁ צוֹרֶךְ בְּהַשְׁלָמָה חִיצוֹנִית כְּדֵי לְהָבִין מַה נִּכְלָל בְּנֶדֶר, וְכֹגֶן אָדָם שֶׁאָמַר 'אָהֵא' כְּשֶׁנָּזִיר עוֹבֵר לִפָּנָיו, דְּאִיתְּמַר נֶדֶר בִּלְשׁוֹן שִׁיּוּר בָּה יָדַיִם שֶׁאֵינָן מוֹכִיחוֹת, אֲבָל אָמַר הַוֵינָן יָדַיִם וְנִדְּרוּ חֵל, רָבָא אָמַר לֹא הַוֵינָן יָדַיִם וְאֵין נִדְּרוּ חֵל.

לְאַבָּיֵי נִיחָא לוֹמַר שֶׁהַפָּסוּק 'אִישׁ כִּי יַפְלִיא' בָּא לְלַמֵּד שִׁידִּים שֶׁאֵינָן מוֹכִיחוֹת הֵם יָדַיִם, אֶלָּא לְרָבָא שֶׁסּוֹבֵר שִׁידִּים שֶׁאֵינָן מוֹכִיחוֹת לֹא הַוֵינָן יָדַיִם, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר – מַה לּוֹמְדִים מִ'אִישׁ כִּי יַפְלִיא' שֶׁנֶּאֱמַר בִּנְזִירוּת, וַהֲרֵי פָּסוּק זֶה מְיוּתָר.

הַגְּמָרָא מְתָרֶצֶת: אֶלָּא 'כִּי יַפְלִיא' מִיבָּעֵי לֵיהּ לְכִדְרַבִּי טַרְפוֹן, דְּתַנְיָא (לעיל לג:), שֶׁאִם הָיוּ מְהַלְּכִין שָׁנִים בַּדֶּרֶךְ וּבָא אֶחָד כִּנְגְדָּן וְאָמַר אֶחָד מֵהֶן 'הֲרֵינִי נְזִיר שֶׁזֶּה פְּלוֹנִי' וְאֶחָד אָמַר 'הֲרֵינִי נְזִיר שֶׁאֵין זֶה פְּלוֹנִי', רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מְשׁוּם רַבִּי טַרְפוֹן, אֵין אֶחָד מֵהֶן נָזִיר לְפִי שֶׁלֹּא נִיתְּנָה נְזִירוּת אֶלָּא לְהַפְלָאָה – שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל נְזִירוּת אֶלָּא בְּאוֹפֶן מְפוֹרָשׁ [מופלא] וּוַדַּאי, וְלֹא עַל הַסָּפֵק. וְיֵשׁ לוֹמַר שֶׁלְּשֵׁם כָּךְ נִצְרַךְ הַפָּסוּק 'אִישׁ כִּי יַפְלִיא' בִּנְזִירוּת, לְלַמְּדֵנוּ זֹאת.

שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא: הָנֵיחָא לְרַבִּי טַרְפוֹן, אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן, אֶלָּא לְרַבָּנָן מַאי אִיכָּא לְמֵימַר, הֲרֵי הֵם חוֹלְקִים עַל דִּין זֶה, וְאִם כֵּן הַפָּסוּק עֲדַיִין מְיוּתָר.

מְתַרְצַת הַגְּמָרָא: אֶלָּא 'אִישׁ כִּי יַפְלִיא' שֶׁנֶּאֱמַר בִּנְזִירוּת מִיבָּעֵי לֵיהּ לְכִדְתַנְיָא (חגיגה י.) הָיוּ נְדָרִים פּוֹרְחִין בָּאֲוִיר הָעוֹלָם, וְאֵין לָהֶן מִקְרָא מְפוֹרָשׁ עַל מַה שֶּׁיִּסָּמְכוּ – אֵין מִקּוֹר בְּפָסוּק לְכָךְ שֶׁאֶפְשָׁר לְהַתִּיר נְדָרִים, אֶלָּא הוּא רֶמֶז בְּעָלְמָא שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמִים, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר חוֹלֵק וְאוֹמֵר, יֵשׁ לָהֶם לְהִיתֵּר נְדָרִים עַל מַה שֶּׁיִּסָּמְכוּ, שׁוּב דָּרְשָׁה מִפָּסוּק וְלֹא רֶמֶז בְּעָלְמָא, שֶׁנֶּאֱמַר 'אִישׁ כִּי יַפְלִיא' 'כִּי יַפְלִיא' שְׁתֵּי פְּעָמִים, בְּפָרָשַׁת נְזִירוֹת וּבְפָרָשַׁת עֲרָכִין, אֶחָד מֵהֶם בָּא לְלַמְּדֵנוּ הַפְלָאָה לְאִיסּוּר, וְאֶחָד בָּא לְלַמְּדֵנוּ הַפְלָאָה לְהֶיתֵּר, וַהֲרֵי שֵׁשׁ לְהֶיתֵּר נְדָרִים מִקּוֹר בְּמִקְרָא, וְהוּא הַפָּסוּק 'כִּי יַפְלִיא' שֶׁנֶּאֱמַר בְּפָרָשַׁת נְזִירוֹת, וְאִם כֵּן לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְשֵׁם כָּךְ נֶאֱמַר 'אִישׁ כִּי יַפְלִיא' בִּנְזִיר, וְאֵינוֹ מְיוּתָר:

אגרות קודש

ב"ה, א' מ"ח, תש"כ

ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ח תשרי עם המצורף אליו. ומובנת הפליאה והתמיהי שהוא מדוכא וכו', בה בשעה אשר השגחה העליונה זיכתו והצליחתו לעבוד בעבודת הקדש, עניני צעירי אגו"ח ובנקודה הפנימית הפצת המעינות חוצה. והרי ידוע פסק תורתנו כל המקבל עליו וכו'. ויהי רצון שבקרוב ממש יבשר טוב בטוב הנראה והנגלה, בכל העניינים אודותם כותב.

והרי נמצאים אנו למחרתו של חדש השביעי, שכשמו - כל ימי החדש בכלל זה, ודרשו רז"ל

המשך בעמוד קעג

משנה

יש חוֹמֶר בַּעֲבָדִים שקיבלו על עצמם נדרים ונזירות מִבְּנָשִׁים שנדרו או קיבלו נזירות. שֶׁהוּא – הבעל מֵפֵר נִדְרֵי אִשְׁתּוֹ, והַהֶפְרה קיימת לעולם, שאפילו חזר בו הבעל אחר שהיפר, כבר בטל הנדר, וְהאדון אֵינוֹ מֵפֵר נִדְרֵי עַבְדּוֹ, אלא רשאי רק לכפותו לעבור על נזירותו, וכפיה זו אינה ביטול הנדר, ולפיכך אם חזר האדון ונתרצה, הרי נזירותו קיימת, ואסור העבד בשתית יין.

ועוד חומר, שאם הֵפֵר הבעל לְאִשְׁתּוֹ [בלשון הפרה], הרי הֵפֵר לה עוֹלָמִית והנדר בטל, אף אם התגרשה או התאלמנה, אבל אם האדון הֵפֵר לְעַבְדּוֹ [והיינו שכפהו לעבור על נדרו], אין הנזירות או הנדר בטילים, אלא אם יָצָא לְחֵירוּת חוזרת הנזירות לחול עליו וּמַשְׁלִים נְזִירוּתוֹ, דהיינו שמונה את ימי נזירותו שקיבל על עצמו:

גמרא

תָּנוּ רַבָּנָן לְמָה רַבּוֹ כּוֹפוֹ – במה רבו רשאי ויכול לכפותו, לִנְזִירוּת – שלא יקיימנה אף שקיבלה על עצמו, אֲבָל לֹא לִנְדָרִים וְלַעֲרָכִין, שאם נדר או העריך חל נדרו.

הגמרא תמהה: מַאי שְׁנָא גַּבֵּי נָזִיר שרבו יכול לכפותו, דְּאָמַר רַחֲמָנָא בפרשת נדרים (במדבר ל ג) [והקישו לנזירות] 'לֶאְסֹר אִיסָּר עַל נַפְשׁוֹ', ולמדו מזה שאין נזירות אלא כְּמִי שֶׁנַּפְשׁוֹ קְנוּיָה לוֹ שהוא יכול לקבל על נפשו נזירות, יָצָא עֶבֶד שֶׁאֵין נַפְשׁוֹ קְנוּיָה לוֹ ולפיכך אפילו אם נזר יכול האדון לכפותו שלא לקיים את נזירותו, אִי הָכִי אֲפִילּוּ גַּבֵּי נְדָרִים נַמִּי יוכל האדון לכפות את עבדו שלא לקיים את נדריו, כיון שאין נפשו של העבד קנויה לו, שהרי פסוק זה בנדרים נאמר.

מתרצת הגמרא: אָמַר רַב שֶׁשֶׁת, הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן – באיזה אופן חילקה הברייתא בין נדר לנזירות, בְּגוֹן שֶׁהָיָה אֶשְׁכּוֹלוֹ שֶׁל עֲנָבִים מוּנָּח לְפָנָיו – לפני העבד, גַּבֵּי נְדָרִים – אם אשכול זה אסור עליו מחמת נדר בלבד [כגון שאמר 'אשכול זה יהא אסור עלי'], דְּכִי מֵיתַסַּר בְּהַאי אשכול מחמת נדרו לֹא מֵיתַסַּר בְּאַחֲרִינִי כיון שנדר רק מאשכול זה, לפיכך לֹא מָצֵי האדון כָּפֵי לֵיהּ לאכול את אותו אשכול כיון שאין כל עינוי נפש בכך שיימנע מלאוכלו, אבל גַּבֵּי נְזִירוּת – אם אינו יכול לאכול את האשכול מחמת נזירות שקיבל עליו, דְּכִי מֵיתַסַּר בְּהַאי אשכול מחמת נזירותו אֵיתַסַּר נמי בְּכוּלְּהוּ אשכולות, שהרי הוא נזיר ואסור בענבים, לפיכך מָצֵי האדון כָּפֵי לֵיהּ לאכול את האשכול, כיון שיש עינוי נפש בנזירותו, שהרי אינו יכול לאכול ענבים כלל, ואם לא יאכל, יוכחש ולא יהא בו כח לעשות מלאכה.

הגמרא תמהה: וְגַבֵּי נְדָרִים – שנדר העבד שלא יאכל מן האשכול, מִי לֹא עָסְקִינַן – האם לא עסקה הברייתא גם באופן דְּלֵיכָּא אֶלָּא חַד אשכול ואין לו דבר אחר לאכול, דְּאִי לֹא אָכֵיל לֵיהּ לאותו אשכול האסור עליו, נמצא העבד חָלִישׁ, ומדוע לא יהא רשאי האדון לכפותו לאכול.

הגמרא מתרצת: אֶלָּא אָמַר רָבָא, הברייתא עוסקת בְּגוֹן שֶׁהָיָה חַרְצָן מוּנָּח לְפָנָיו – לפני העבד, ואין מניעת אכילת חרצן זה גורמת חולשה אפילו כשאין לו דבר אחר לאכול, כיון שאינו ראוי לאכילה כל כך, גַּבֵּי נְדָרִים – אם החרצן אסור עליו מחמת נדר [שנדר שלא יאכלנו], הרי רק בְּהַאי חרצן הוּא דְּמֵיתַסַּר ולא בשאר דברים, ולפיכך לֹא מָצֵי האדון כָּפֵי לֵיהּ, גַּבֵּי נָזִיר – אם קיבל העבד על עצמו להיות נזיר, דְּאִיתַסַּר נַמִּי בְּאַחֲרִינִי – בחרצנים ובאשכולות אחרים, ולא רק בחרצן זה, לפיכך מָצֵי האדון כָּפֵי לֵיהּ לעבור על נזירותו, כיון שקיומה של הנזירות עלול להחלישו, שהרי אינו יכול לאכול חרצנים ואשכולות כלל.

הגמרא תמהה: וְגַבֵּי נְדָרִים מִי לֹא עָסְקִינַן – וכי לא עסקה הברייתא גם באופן דְּלֵיכָּא לפני העבד אֶלָּא חַד חַרְצָן שאסור עליו בנדר, ואין לו דבר אחר לאכול, דְּאִי לֹא אָכֵיל לֵיהּ לאותו חרצן חָלִישׁ, ולמה לא יכפהו האדון.

הגמרא מתרצת: אֶלָּא אָמַר אַבַּיֵי, כוונת הברייתא לְמָה רַבּוֹ 'צָרִיךְ' לְכָפּוֹתוֹ, לִנְזִירוּת, שאם לא יכפה אותו יהא חייב לקיים מה שנזר, וְאֵין צָרִיךְ הרב לְכָפּוֹתוֹ לִנְדָרִים, אלא נדרי העבד אינם חלים כלל, אף בלא כפיית האדון, וְכֵן אֵינוֹ צָרִיךְ לְכָפּוֹתוֹ לִשְׁבוּעָה, אלא גם בלא כפיה אין שבועתו חלה, משום שנפשו קנויה לאדון, והשבועה היא איסור על הנפש, ואין העבד יכול להחיל איסור כיון שנפשו אינה קנויה לו.

מבררת הגמרא: מַאי שְׁנָא מַתָּנָא שאין העבד יכול לקבל על עצמו נדרים ושבועות, משום דְּאָמַר קְרָא (ויקרא ה ד) 'אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבַטֵּא בִּשְׂפָתַיִם לְהָרַע אוֹ לְהֵיטִיב', ויש לדרוש מָה הֲטָבָה רְשׁוּת – שאפשר להישבע לעשותה ואפשר להימנע ממנה, כך אַף הָרָעָה רְשׁוּת, וכגון שנשבע להימנע מלאכול דבר מה, יָצָא לְהָרַע לַאֲחֵרִים שהיא הרעה שֶׁאֵין הֲרָשׁוּת בְּיָדוֹ לעשותה, ואינה חלה, ואף שבועת העבד היא הרעה לאחרים, כיון שהוא מחוייב לאדונו, ואינה חלה:

משנה

עֶבֶר העבד מִבְּנֶגֶד פָּנָיו של האדון, כלומר שברח ממנו אחר שקיבל על עצמו נזירות, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר לֹא יִשְׁתֶּה יין, כיון שעתה חלה עליו נזירות, מאחר שאינו תחת רשות אדוניו, ואין הכפיה מועלת לזמן זה. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר יִשְׁתֶּה יין:

גמרא

הגמרא מסתפקת בטעם המחלוקת שבמשנה: לֵימָא בִּדְשְׁמוּאֵל קָמִיפַּלְגִי – שמא נאמר שחולקים בדינו של שמואל, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל, הַמַּפְקִיר עַבְדּוֹ, יָצָא לְחֵירוּת וְאֵינוֹ צָרִיךְ גֵּט שִׁחְרוּר, שִׁרְבִּי מֵאִיר אִית לֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל – סובר כשמואל, שהמפקר לבד מוציא את העבד לחירות, וכן הוא הדין גם אם ברח העבד ונתייאש ממנו אדונו, הרי זה כהפקר בלא גט שיחרור ונשתחרר, ולכן צריך להשלים נזירותו, כמבואר במשנה הקודמת. ואילו רַבִּי יוֹסֵי לֵית לֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל, אלא הוא סובר שכל זמן שלא קיבל העבד גט שיחרור עדיין לא יצא לחירות, והוא מותר עדיין בשתית יין.

דוחה הגמרא: לֹא, דְּכוּלֵּי עָלְמָא אִית לְהוּ דִּשְׁמוּאֵל שאין צורך בגט שיחרור, והפקר לבד מוציא את העבד מתחת יד אדונו, וייאוש כהפקר, וסוגייתינו עוסקת באופן שלא נתייאש האדון ומודים כולם שלא יצא לחירות, אֶלָּא מַאן דְּאָמַר יִשְׁתֶּה [רבי יוסי] סָבַר, שסּוֹף סוֹף מִיהַדַּר הָדַר – יחזור העבד וְאָתֵי נַמִּי – ויבוא לפני אדונו, ולפיכך לִישְׁתֵּי חַמְרָא גם קודם שחזר כִּי הֵיכִי דְּלֹא לִיכְחוֹשׁ – כדי שלא יהיה כחוש לכשיחזור, וּלְמַאן דְּאָמַר לֹא יִשְׁתֶּה [רבי מאיר] סָבַר לֵיהֱוֵי לֵיהּ צַעֲרָא – שיצטער מכך שאינו יכול לשתות, כִּי הֵיכִי דְּלִיהַדַּר נַמִּי – כדי שיחזור אליו [שהרי כשהוא תחת אדונו הוא יכול לשתות], והרי זו תקנת האדון למנעו משתיה:

המשך מהעמוד קע

שמושבע הוא בכל טוב, והוא חדש הכללי - שנמשכים עניניו על כל השנה, ובלבד שתהיינה התומ"צ, הצנור והכלים להמשכת וקבלת ברכות והשפעות השי"ת.

וק"ל.

בברכה לבשו"ט,

מ. שניאורסאהן